

Göran Greider: Tal på första maj 2012

Talare

Göran Greider
Journalist

Datum

1 maj 2012

Plats

Gagnef

Omständigheter

Göran Greider höll sitt 1 maj-tal på Ängsholen i Gagnef.

KAMRATER! VÄNNER! MÖTESDELTAGARE!Fyrtiotusen människor gick ut på gatorna med rosor i handen och sjöng om regnbågens barn – i Oslo i förra veckan.

Under rättegången mot Anders Berhing Breivik hade den åtalade sagt att han avskydde den sången därför att den hade indoktrinerat barn och ungdomar i Norge till att tro att jorden tillhör oss alla, oavsett varifrån vi kommer eller vilken hudfärg vi har. Sången är skriven av Pete Seeger, den gamla vänsterkämpen och folksångaren i USA. Men via nätet och via telefoner och sociala medier gick budet ut över hela Norge att människor måste samlas för att sjunga den här sången och i Oslo sjöng de tydligen så starkt att det hördes ända in i rättssalen och nådde massmördarens öron!

Kamrater! Det är så en slipsten ska dras. Våldet och terrorn ska bekämpas med gemenskap och med rosor. Det är den enklaste av idéer, den allra mest naiva, nästan barnsliga, men i längden den enda praktiska idén om motstånd. Den norske högerterroristen ska veta att den överväldigande majoriteten av människor, här, i Norge eller i vilket land som helst på jorden, vägrar ställa upp på hans fruktansvärda sätt att se på världen.

Kamrater! Det är 1 maj. Men jag måste börja med terrordådet som genomfördes i centrala Oslo och på ön Utöya den 22 juli förra året. Många av oss kommer ihåg vad vi gjorde den dagen, på samma sätt som vi minns vad vi gjorde när vi fick veta att Olof Palme mördats på öppen gata. Den 22 juli var jag och min fru på väg i bil från Leksandstrakten till Dala-Floda. Det var en fredag. En högsommardag. På radion kom plötsligt nyheten om bombdådet i Oslo. Efter hand kom allt fler uppgifter. Dagen därpå stod det ganska klart vad som hade hänt när 77 människor fick sätta livet till.

Dådet är naturligtvis ofattbart. I någon mening är förövaren säkert psykiskt sjuk. Men även om det är så, måste vi se det politiska i hans mördande – att det rör sig om en extremist uppstigen ur lång, militant högertradition. För vad var det han sa, denne Breivik, när han höjde sitt vapen ute på ön och började meja ner ungdomarna. Jo, så här ropade han: ”Idag ska ni dö, marxister.” När massmördaren redogör för sin världsbild i rätten står det väldigt klart vilka hans fiender är: Arbetarrörelsen och i vid mening vänstern är hans fiender. Alla vi som står här idag är hans fiender. I hans värld är vi farliga. Och när han avrättade ungdomarna på ön menar han att det inte var oskyldiga civila han dödar, utan politiska aktivister och att det därför var berättigat att skjuta ner dessa unga radikala människor. Okay – det är möjligt att Breivik är psykisk sjuk på ett eller annat sätt. Men ännu mer viktigt att förstå är hans tydliga ideologiska hemvist på högerkanten.

Kamrater! Mötesdeltagare! Breiviks världsbild är tyvärr spridd i ganska stora delar av samhället och den ekar i många olika högerextrema rörelser runtom i världen. Från Nationella fronten i Frankrike till Tea Partyrörelsen i USA, från Sverigedemokrater i vårt eget land till högerextremister i ungerska Jobik – över hela västvärlden skiftar politiken alltmer i blått och brunt. Ett kvartssekel av doktrinär marknadsliberalism har skapat massarbetslöshet och social otrygghet och detta utnyttjas av populisterna och extremisterna för att angripa framförallt invandrare och i synnerhet muslimer. De blir syndabockar. Och makthavarna, de verkliga makthavarna, i regeringar eller i bank- och bolagsstyrelser – dom lämnas ifred, fastän det är dom som gjort våra samhällen allt otryggare genom att släppa loss kapitalism och marknad utan minsta eftertanke på livets alla områden. Nyliberalismen slår först sönder våra samhällen – och sedan kommer den extrema konservatismen och vill läka ihop det igen och då läker det alltid fel. Så såg det ut på trettioalet, och så är det på god väg att bli också idag.

Mötesdeltagare! Den genomsnittliga arbetslösheten i Europa är idag skyhögt. Och de politiska eliterna gör ingenting för att bekämpa massarbetslösheten – tvärtom hänger de fast vid en euro som tvingar fram våldsamma nedskärningar i land efter land och vid en doktrinär marknadsliberalism som kallas ny fastän den prövats i ett kvartssekel utan att ge några resultat. Slutstationen för allt detta riskerar att bli just högerextremism och militant konservatism.

Vänner! Mötesdeltagare! Det enda sättet att på allvar bekämpa rasism och

högerextremism är att bekämpa arbetslöshet och växande klassklyftor. När kampen mot arbetslöshet och kampen för en rättvisare fördelningspolitik kommer i första hand – då upphör den sjukliga fixeringen vid etniska skillnader och vi kan se världens maktsammanhang klarare. Det är precis där som det allra mest eländiga med Sverigedemokraterna ligger: detta parti är det femte borgerliga partiet, det är det parti som vill få otrygga löntagare och arbetslösa att hata invandrare istället för att rikta ilskan mot borgerlighetens alla makthavare. Sverigedemokraterna, liksom alla de där militanta rasistiska rörelserna som kallar sig Nationaldemokraterna eller Svenska motståndsrörelsen – de är maktens utsända, de verkställer i realiteten de värsta konsekvenserna av en doktrinär lära om att marknaden ska bestämma allt.

Mötesdeltagare! Vi ser klarare. Vi vet att fördelningspolitik, utjämning av klasskillnader och kamp mot arbetslösheten är det viktiga. Vi vet detta och vi kan se klart vad terroristen Breivik står för och hur hans världsbild ska bekämpas.

Vänner! Jag ska denna vårdag inte öda mer tid på högerextrema idioter och rasister. I slutändan är det i alla fall mycket mycket viktigare att hålla tankarna på terrorns offer levande. Under veckan som gått har offer och anhöriga berättat om de fruktansvärda följder som en enda människas våldshandling orsakar. När vi empatiskt tar till oss dessa berättelser och lyssnar – ja, då övar vi oss i den medkänsla som massmördaren saknar och som inte finns i hans världsbild. Så låt inte hatet mot en politisk terrorist dränka vår förmåga att utskilja det mänskliga i oss och i andra! Vi ska inte hata. Vårt uppdrag är och förblir Peace & Love och ingenting annat! Med John Lennons ord: All we are saying – is give peace a chance! Allt vi säger är ge freden en chans.

Mötesdeltagare! Alla som är här i folkparken idag. Jag tänker att det måste finnas åtminstone några goda nyheter att meddela här på Ängsholen. Jag letar i minnet och tanken och kommer till slut på i alla fall en bra sak: Att jag på torsdag ska gå till frisören och äntligen få klippa min hund! Min hund Stina längtar efter att slippa sin kalufs. När hon precis har blivit klippt ser hon plötsligt väldig sofistikerad ut – en ung dam på väg ut i världen. Just nu ser hon ut som om hon precis kommit hem från en kurs i gyttjebrottning. Och jag tänker att det är viktigt att hålla fast vid kärleken till alla dessa små ting omkring oss. Det är ett sätt att förtöja oss vid denna värld, att göra den verklig och konkret och aldrig offer för abstrakta ideologier. I min hund Stinas ögon finns

inget våld, bara empati och trofasthet.

Vänner! Detta om detta. Ett år har gått sedan jag stod här senast. Det har, på gott och ont, varit ett oerhört innehållsrikt år. Hopp och elände följs som alltid åt. I höstas brakade till slut den väntade debatten ut om de privata vinstintressena i välfärdssektorn. Plötsligt gick det upp för allt fler att centrala områden i välfärden förvandlats till affärsbranscher. Det gick upp för oss alla att riskkapitalbolagen har hittat en outsinlig guldgruva: Våra skattepengar. De behöver inte ta några risker längre utan köper bara ett antal vårdcentraler, ett sjukhus eller några skolor eller äldreboenden – och sedan kammar de in skattepengarna och ser till att ta ut så höga vinster som möjligt som sedan kan transfereras till något av de 47 skatteparadisen. Dessa trygghetskapitalister suger nu ut oss. För det är vi, medborgarna, som tvingas ta alla risker.

Och kamrater, jag frågar: Hur kunde Sverige förvandlas på det här sättet? I höstas var det ganska mycket av en nyliberal utopi som kraschade inför våra ögon när Carema-skandalen bröt ut. Men jag frågar: hur kunde det bli så här?

Kamrater! Vänner! Vi ska inte bara skylla på riskkapitalister och vinstintressen utan också på våra politiker. Att borgerligheten gillar privatiseringar är inget nytt. Men nytt är att även det socialdemokratiska partiet sedan många år accepterat den här utvecklingen utan att våga säga nej. Och notera att socialdemokratin inte säger nej till detta ens nu, trots alla de skandaler som uppdagats. Socialdemokratin ledning står fast vid att vinster är tillåtna i välfärden. Den socialdemokratiska ledningen tror på tesen att vinster i välfärden är något som är bra. Och jag blir förbannad och jag blir ledsen när jag tänker på det.

Vänner! Jag tycker det är tragiskt. Jag säger: Förbjud vinster i välfärden! Våga göra det så enkelt! Inte en krona till åt riskkapitalbolagen! Skattepengarna ska gå till skolbarnen, till de sjuka och till de gamla och ingenting annat!

Kamrater! Mötesdeltagare! Under det år som gått sedan jag stod här sist har en socialdemokratisk partiordförande fått lämna sin post och en ny har tillträtt. Säkert såg ni en del av det jag skrev om Håkan Juholt. Jag står fast vid analysen att han fälldes av ett regelrätt mediedrev. Han fick aldrig en chans. Jodå, han gjorde en massa misstag på egen hand. Men det var i sista hand medieapparaten som fällde honom. Som ni vet arbetar jag själv inom media, i pressen. För mig är

det självklart så att det mesta som radio, TV och tidningar gör är alldeles utomordentligt och helt avgörande för att demokratin ska fungera. Problemet är att vi när det gäller politik har fått allt mer av en personfixerad journalistik: Allt handlar om förtroende för en person, inte om idépolitik. Och personfixerad journalistik är billig journalistik, det räcker med att gräva fram litet skvaller och så är löpsedeln där.

Kamrater! Det där är i längden inte bra för demokratin. Lika illa är det med den borgerliga dominansen i medierna. Blickar man ut över tidningsvärlden är den idag nästan kompakt borgerlig. Den lilla tidningen Dala-Demokraten är en liten röd ö i ett stort blått hav.

Kamrater! Vänner! Mötesdeltagare! Ett år har gått. Håkan Juholt fick gå och sedan kom Stefan Löfven. Och jag tror att alla känner att han gör ett sympatiskt och starkt intryck. Det är omöjligt att inte gilla den där mannen. Han har en air av rakhet omkring sig, hämtad från den fackliga världen. Det är roligt att se att han faktiskt gör Reinfeldt och Borg mycket oroliga. Alliansen är tröttkörd och idélös, medan det på den rödgröna kanten finns mer av vitalitet just nu. Jag gillar både Jonas Sjöstedt och Gustaf Fridolin och Åsa Romson. Och vi ska vara stolta över att arbetarrörelsen lyckades plocka fram en Löfven ur ärmen, när det såg som allra mörkast ut. Okej – jag är redan orolig för att Stefan Löfven och Magdalena Andersson verkar vilja föra socialdemokratin mer mot mitten och tycks väldigt rädda för att bryta mot den borgerliga dagordningen. Men idag, på 1 maj 2012, letar vi efter glädjeämnen – och håll med om att det vore underbart att efter 2014 slippa se Alliansen vid makten. Låt denna Allians återvända till den badtunna den kom ifrån!

Kamrater! Vänner! Mötesdeltagare! Vi står här i ett Sverige och en värld som har genomlevt snart trettio år av nyliberalism. Vi har utsatts för ett långvarigt experiment. Och vi har inte blivit lyckligare av det. Vi har sett klassklyftor växa och miljöproblem tillta. Vi har sett terrorn gå över världen, vare sig det varit Breivik eller Al-Qaida som stått för den. Vi är trötta på detta. Vi är trötta på ökande social ojämlikhet. Vi är trötta på meningslös valfrihet som bara gynnar riskkapitalister och vi är trötta på vapenexport till diktaturer och vi orkar inte höra Fredrik Reinfeldt tala om för oss att vi ska jobba tills vi är 75. All we are saying – is give peace a chance. Allt vi säger är – ge jämlikheten en chans. Ge rättvisan en chans.

Kamrater! Mötesdeltagare! Vi är regnbågens barn. Vi säger att alla människor har samma värde. Vi ger oss aldrig!

Taggar

1 maj, 2010-tal, 2012, Man, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/goran-greider-1-maj-tal-2012>